

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 17394/2022
15.05.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Добриле Страјина, председника већа, Драгане Миросављевић и Надежде Видић, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Гавра Димитријевић, адвокат из ..., против туженог Републичког фонда за здравствено осигурање, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиље изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 1101/22 од 01.06.2022. године, у седници одржаној 15.05.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована ревизија тужиље изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 1101/22 од 01.06.2022. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Новом Саду П 10782/19 од 30.09.2020. године, исправљене решењем П 10782/2019 од 05.04.2022. године, ставом првим изреке, одбијен је приговор стварне ненадлежности. Ставом другим и трећим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев тужиље и обавезан тужени да тужиљи на име неисплаћене припадајуће накнаде зараде за временски период од новембра 2014. године до фебруара 2017. године исплати појединачне износе са законском затезном каматом на сваки појединачни износ почев од дана доспелости до исплате и да јој на име трошкова поступка плати 270.329,00 динара са законском затезном каматом почев од дана извршности пресуде до исплате. Ставом четвртим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиље у делу накнаде материјалне штете на име разлике у исплати накнаде зараде за месец фебруар 2017. године преко досуђеног износа од 3.103,43 динара до траженог износа од 12.413,73 динара, у делу којим је тражено да суд обавезе туженог да јој уплати припадајућу разлику у доприносима за ПИО, здравствено и незапосленост, као и порез на зараду за месеце од новембра 2014. године до фебруара 2017. године у укупном износу од 562.925,10 динара и у делу камате на досуђене трошкове поступка за период од дана пресуђења до извршности.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж 1101/22 од 01.06.2022. године, жалба туженог је усвојена, жалба тужиље одбијена и првостепена пресуда преиначена, тако што је одбијен тужбени захтев којим је тражено да се обавезе тужени да тужиљи на име неисплаћене припадајуће накнаде зараде исплати за новембар 2014. године

износ од 48.841,81 динар, за децембар 2014. године износ од 55.999,45 динара, за јануар 2015. године износ од 52.557,57 динара, за фебруар 2015. године износ од 9.310,29 динара, за временски период од марта 2015. године до јануара 2017. године износ од по 12.413,73 динара и за фебруар 2017. године износ од 3.103,43 динара са законском затезном каматом на сваки појединачни износ за период од 01.11.2014. године до 31.01.2017. године почев од 16. у месецу за текући месец до исплате, а за фебруар 2017. године почев од 09. у месецу за текући месец до исплате и одбијен захтев тужиље за накнаду трошкова првостепеног поступка, а првостепена пресуда потврђена у преосталом побијаном непреиначном делу којим је одбијен тужбени захтев да се обавезе тужени да тужиљи уплати припадајућу разлику доприноса за пензијско и инвалидско осигурање, здравствено и осигурање за случај незапослености и порез на зараду за период од новембра 2014. године до фебруара 2017. године и одбијен захтев тужиље за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужиља је благовремено изјавила ревизију, због битне повреде одредаба парничног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права.

Испитујући правилност побијане пресуде у смислу члана 408. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, бр. 72/11...18/20), Врховни суд је утврдио да је ревизија неоснована.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиља је уговором о раду од 04.07.2011. године запослена на неодређено време у привредном друштву ACME SOFTWARE д.о.о. са седиштем у Новом Саду на радном месту ... са нето месечном зарадом у износу од 20.000,00 динара. Анексом уговора о раду од 03.03.2014. године ради усклађивања са донетим Правилником о раду и Правилником о организацији и систематизацији послова уговорено је да ће се тужиљи исплаћивати минимална зарада по радном часу који одређује Република Србија и топли оброк и регрес у износу од 500,00 динара. Анексом уговора о раду од 30.06.2014. године нето зарада тужиље повећана је на 100.000,00 динара месечно. Правноснажном пресудом Основног суда у Новом Саду П 11675/16 од 08.06.2017. године одбијен је тужбени захтев овде туженог да се утврди да је овај Анекс апсолутно ништав. Решењем Градске управе за социјалну и дечију заштиту, Управе за додатак на децу од 15.04.2015. године тужиљи је признато право на накнаду зараде за време породилског одсуства од 08.02.2015. године до 13.05.2015. године и право на накнаду зараде за време одсуства са рада ради неге детета од 14.05.2015. године до 08.02.2017. године у износу од 64.720,00 динара бруто, односно 46.512,02 динара нето. Према оцени туженог код тужиље је наступила привремена спреченост за рад 01.10.2014. године. Тужени приликом утврђивања висине накнаде зараде за време привремене спречености за рад услед одржавања трудноће, тужиљи у основ за обрачун накнаде зараде за тај период није узео у обзир да је тужиља током три месеца која су претходила месецу у коме је наступила привремена спреченост за рад остварила зараду у знатно већем износу. На основу налаза и мишљења судског вештака финансијске струке утврђена је висина разлике између исплаћене накнаде зараде за време привремене спречености за рад, за време породилског одсуства и одсуства са

рада ради неге детета и накнаде да је тужени узео у обзир да је тужилца у три месеца која су претходила спречености за рад остварила зараду у већем износу.

Предмет тражене правне заштите је исплата мање исплаћене накнаде на име зараде тужилце за време привремене спречености за рад, за време породилског одсуства и за време одсуства са рада ради неге детета.

Полазећи од тако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је делимично усвојио тужбени захтев тужилце применом члана 88. став 1. и 2, члана 96. став 3. и 4. и члана 173. Закона о здравственом осигурању, члана 11. Закона о финансијској подршци породице са децом и члана 172. став 1. Закона о облигационим односима, сматрајући да тужилца има право на накнаду штете на име неисплаћених износа накнаде зараде за спорни период.

Одлучујући о жалби туженог другостепени суд је преиначио првостепену пресуду и одбио, као неоснован тужбени захтев тужилце, сматрајући да се у конкретном случају не ради о незаконитом и неправилном раду органа тужене применом члана 172. став 1. Закона о облигационим односима. Ово јер је сматрао да је висина припадајуће накнаде зараде за време породилског одсуства и одсуства са рада ради неге детета одређена решењем Градске управе за социјалну и дечију заштиту од 15.04.2015. године и да јој је тужени накнаду зараде у висини одређеној овим решењем исплаћивао, па како правилност извршеног обрачуна тужилца није побијала законом предвиђеним правним средствима у управном поступку и против донетог решења у остављеном року од 15 дана није изјавила жалбу, односно није довела у сумњу законитост управног акта којим је одређена висина накнаде зараде која јој припада, то је другостепени суд сматрао да је тужбени захтев тужилце неоснован. У погледу дела захтева за исплату разлике на име неисплаћене припадајуће накнаде зараде за новембар и децембар 2014. и јануар 2015. године, другостепени суд је и овај захтев оценио као неоснован, јер је тужилци зарада увећана за два месеца која претходе наступању привремене спречености за рад, при чему је тужилца од заснивања радног односа остваривала минималну зараду да би јој иста била енормно увећана управо пре отварања боловања очигледно у циљу остваривања веће накнаде зараде за време привремене спречености за рад, што суштински представља злоупотребу права и противно је основним начелима савесности и поштења и забрани злоупотребе права према члану 12. и 13. Закона о облигационим односима, те да тужилци не припада право на разлику зараде ни за тај период.

По оцени Врховног суда, правилно је одлучио другостепени суд када је преиначио првостепену пресуду и одбио, као неоснован, тужбени захтев тужилце за исплату тражене разлике.

Законом о здравственом осигурању уређена су права из обавезног здравственог осигурања. Тим законом прописана је заштита права осигураних лица и која права се обезбеђују обавезним здравственим осигурањем, а које обухвата и прегледе и лечење жена у вези са планирањем породице као и у току трудноће, порођаја и материнства до 12 месеци након порођаја. Чланом 173. став 1. Закона о здравственом осигурању („Службени гласник Републике Србије“, број 107 од 02.12.2005. године, 109 од 09.12.2005. године – исправка, 30 од 07.05.2010. године – др закон, 57 од 01.08.2011. године, 110 од 20.11.2012. године – УС, 119 од 17.12.2012. године, 99 од 11.09.2014.

године, 123 од 10.11.2014. године, 126 од 19.11.2014. године – УС, 106 од 21.12.2015. године, 10 од 08.02.2016. године – др закон), прописано је да о правима из обавезног здравственог осигурања одлучује, на основу достављених доказа, матична филијала, без доношења решења, осим када је доношење решења утврђено овим законом, односно општим актом Републичког фонда или када доношење решења захтева осигурано лице, односно послодавац, док је ставом 2. истог члана прописано да у поступку остваривања права утврђених овим законом примењују се одредбе закона којим се уређује општи управни поступак, ако овим законом није другачије одређено. Чланом 174. ставом 1. истог Закона прописано је да осигурано лице које сматра да је о његовом праву из обавезног здравственог осигурања донета одлука у супротности са овим законом и прописима донетим за спровођење овог закона, има право да покрене поступак заштите права пред надлежним органом, а ставом 3. да о правима утврђеним овим Законом у првом степану решава матична филијала, а у другом степену Републички фонд, односно Покрајински фонд за подручје Аутономне покрајине, ако овим законом није другачије одређено. Чланом 175. истог Закона прописано је да против коначног акта Републичког фонда, којим је одлучено о праву из здравственог осигурања, може се покренути управни спор.

Законом о финансијској подршци породици са децом („Службени гласник Републике Србије“, број 16/2002, 115/2005 и 107/2009), уређена је финансијска подршка породици са децом. Чланом 9. став 1. тачка 1. наведеног Закона прописано је да права на финансијску подршку породици са децом у смислу овог закона јесу накнада зараде за време породилског одсуства, одсуства са рада ради неге детета и одсуства са рада ради посебне неге детета. Чланом 28. став 1. наведеног Закона прописано је да решење о правима из члана 9. став 1. тачка 1. до 5. овог Закона поверава се општинској, односно градској управи, док је ставом 2. истог члана прописано да о правима из става 1. овог члана општинска, односно градска управа решава на основу поднетог захтева. А према члану 32. наведеног Закона средства за остваривање права од општег интереса утврђених у члану 9. став 1. тач. 1) до 5) овог закона обезбеђују се у буџету Републике, у складу са законом, при чему се посебно воде средства за накнаде за породилско одсуство, а посебно средства за децу и породицу.

Салгасно напред цитираним одредбама закона, накнада зараде за време породилског одсуства и одсуства са рада ради неге детета је право из Закона о финансијској подршци породице са децом, а не из Закона о здравственом осигурању.

Судови опште надлежности су у смислу члана 1. ЗПП у вези члана 172. Закона о облигационим односима надлежни да одлучују о тужби за накнаду штете због незаконитог и неправилног рада туженог Републичког фонда за здравствено осигурање у извршењу утврђене обавезе исплате накнаде. Правилност обрачуна накнаде оцењује се у управном поступку пред надлежним органом и у управном спору, а у случају незаконитог и неправилног рада државног органа у извршењу тако утврђене обавезе, суд опште надлежности одлучује о праву на накнаду штете. Незаконитим радом службеног лица или органа сматра се поступање супротно закону, другом пропису или општем акту, као и пропуштање да се закон, други пропис или општи акт примени. Неправилним радом службеног лица или органа сматра се чињење или нечињење, противно уобичајеном и прописаном начину обављања делатности, које штети праву или интересима неког лица.

Имајући у виду да је тужени накнаду зараде за време привремене спречености за рад тужиљи исплаћивао без доношења решења, на основу члана 173. Закона о здравственом осигурању, то је тужиља, уколико је сматрала да тужени није правилно вршио обрачун ове накнаде могла да захтева од туженог да донесе решење и с тим у вези да покрене поступак заштите права пред надлежним органом, како је то прописано чланом 173. и 174, истог Закона. Како тужиља није покренула поступак заштите права пред надлежним органом у вези обрачуна накнаде зараде за време привремене спречености за рад, па како се правилност обрачуна накнаде оцењује у управном поступку пред надлежним органом и у управном спору, то се не ради о незаконитом односно неправилном раду органа туженог у смислу члана 172. Закона о облигационим односима приликом исплате ове накнаде. Неоснован је и тужбени захтев тужиље за исплату мање исплаћене накнаде за време породилског одсуства и за време одсуства са рада ради неге детета, с обзиром на то да накнада зараде за време породилског одсуства и одсуства са рада ради неге детета су права прописана Законом о финансијској подршци породице са децом, а не Законом о здравственом осигурању. и стим у вези о остваривању тих права и исплата накнада врши на начин прописан Законом о финансијској подршци породице са децом, због чега тужени није у обавези да тужиљи плаћа те накнаде.

Имајући у виду напред наведено, како у радњама туженог као правног лица нема противправности, односно незаконитог или неправилног рада да би тужени био одговоран за накнаду штете, по основу члана 172. у вези члана 154. Закона о облигационим односима, то су неосновани наводи ревизије о погрешној примени материјалног права.

Са напред наведених разлога Врховни суд је применом члана 414. ЗПП, одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Добрила Страјина, с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**